

TRIPARTÍCIA TRESTNÝCH ČINOV MEDZIVOJNOVEJ ČESKOSLOVENSKEJ REPUBLIKY¹

THE TRIPARTITE OF CRIMINAL OFFENCES IN INTERWAR CZECHOSLOVAK REPUBLIC

Miroslav Fico

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta

<https://doi.org/10.33542/SIC2019-2-05>

ABSTRAKT

Po vzniku Československej republiky platil na našom území v oblasti trestného práva právny dualizmus. Vychádzal z ustanovení tzv. recepčnej normy, a teda v českej časti republiky platili rakúske právne predpisy (predovšetkým zákon č. 117/1852 ř. z. o zločinoch, prečinoch a priestupkoch) a na území Slovenska a Podkarpatskej Rusi predpisy uhorské (hlavne zák. čl. V/1878 – trestný zákon o zločinoch a prečinoch, zák. čl. XL/1879 o priestupkoch). Autor sa v článku snaží o zachytenie snáh o unifikáciu odvetvia trestného práva, s dôrazom na delenie trestných činov v jednotlivých návrhoch unifikovaných trestných zákonov v medzivojnovnej Československej republike.

ABSTRACT

The field of criminal law applied legal dualism in our country after the formation of the Czechoslovak Republic. Legal dualism was grounded in the provisions of a so-called receptive standard, i.e. the Czech part of the republic applied Austrian legal regulations (mainly Act No. 117/1852 Coll. on crimes, misdemeanours and delicts), and the Slovak territory and Subcarpathian Russia applied Hungarian regulations (mainly Act Section V/1878 – Criminal Law on crimes and misdemeanours, Act Section XL/1879 on Delicts). The author tries to depict all efforts to unify the field of criminal law, with emphasis on types of crime offences in drafts of unified Criminal Codes in interwar Czechoslovak republic.

I. ÚVOD

Po vzniku Československej republiky bol 28. októbra 1918 A. Rašínom pripravený zákon o zriadení samostatného štátu československého, ktorý vyšiel pod číslom č. 11/1918 Zb. z. a n. Táto tzv. recepčná norma vo svojom čl. 2 stanovila, že „*všetky doterajšie zemské a ríšske zákony a nariadenia zostávajú dočasne v platnosti*“. Ustanovenia recepčnej normy znamenali pre novovzniknutú republiku stav právneho dualizmu (v počiatkoch dokonca trializmu). V Čechách, na Morave a Sliezske tak po vzniku republiky platili rakúske právne predpisy, a to vo vzťahu k trestnému právu hmotnému predovšetkým trestný zákonník č. 117/1852 ř. z. o zločinoch, prečinoch a priestupkoch (ďalej aj ako „rakúsky trestný zákon“). Na území

¹ Príspevok bol spracovaný v rámci riešenia výskumného projektu APVV-16-0362: Privatizácia trestného práva – hmotnoprávne, procesnoprávne, kriminologické a organizačno-technické aspekty.

Slovenska a Podkarpatskej Rusi platili predpisy uhorskej, hlavne zák. čl. V/1878 – Trestný zákon o zločinoch a prečinoch (ďalej aj ako „uhorský trestný zákon“) a zák. čl. XL/1879 – Trestný zákonník o priestupkoch (ďalej v texte aj ako „uhorský zákonník o priestupkoch“). Počas existencie 1. ČSR prebiehali intenzívne snahy o unifikáciu jednotlivých právnych odvetví, trestné právo nevynímajúc. V predložennom článku sa zameriame na stručnú charakteristiku pokusov o unifikáciu trestného práva hmotného po vzniku republiky, so zameraním pozornosti na rozdelenie trestných činov podľa ich závažnosti v návrhoch jednotlivých trestných zákonov, ako aj v dobovej právnej vede. Návrhy kategorizácie trestných činov mali prirodzene rôzne hmotnoprávne, ale aj procesnoprávne dôsledky.

II. DRUHY TRESTÝCH ČINOV PODĽA UHORSKEJ A RAKÚSKEJ PRÁVNEJ ÚPRAVY

Uhorský, ako aj rakúsky trestný zákon, ktoré platili na našom území po vzniku 1. ČSR vychádzali z koncepcie delenia trestných činov na zločiny, prečiny a priestupky. Pôvod tripartície trestných činov pochádzal z francúzskeho Code Penal.² Uhorský trestný zákon upravoval rozdelenie trestných činov vo svojom Diely I. (Všeobecné ustanovenia), Hlave I. (Úvodné ustanovenia). Podľa §1 ods. 1 zločinom alebo prečinom je len čin, ktorý zákon za taký vyhlásil. Uhorská právna úprava v tomto ustanovení upravovala zásadu nullum crimen sine lege. Zásada nulla poena sine lege bola upravená v nasledujúcom odseku. Podľa § 1 ods. 2 trestného zákona pre zločin alebo prečin nemožno nikoho trestať iným trestom, ako ktorý naň ustanovil zákon pred jeho spáchaním. Úprava priestupkov na území Slovenska a Podkarpatskej Rusi bola spracovaná v osobitnom trestnom zákonníku o priestupkoch, zák. čl. XL/1879. Predmetná úprava priestupkov, ktoré sa nachádzali, na rozdiel od úpravy rakúskej, v osobitnom zákone, vychádzala už zo skorších uhorských vzorov.³ Trestný zákonník o priestupkoch sa skladal z dvoch častí (Všeobecné ustanovenia, O druhoch priestupkov a trestoch za ne). Trestami za priestupky boli podľa § 15 uhorského zákonníka o priestupkoch uzamknutie a peňažitý trest. Vonkajším znakom oddeľujúcim zločiny od prečinov bol podľa uhorskej právnej úpravy druh trestu stanovený zákonom. Trest smrti, trestnicu a žalár bolo podľa § 20 trestného zákona možné udeliť iba za zločiny. Uhorská právna úprava však nemala pevnú resp. nemennú hranicu medzi zločini a prečini. Zákon v určitých prípadoch súdu umožňoval, aby za zločiny boli uložené tresty, ktoré boli ukladané za prečiny. Ak takto súd rozhodol, dochádzalo aj k zmene právnej kvalifikácie konania resp. činu a vinník trestného činu sa takýmto spôsobom odsudzoval na miesto zločinu na prečin.⁴

² Bližšie pozri: MILOTA, A.: Trestní právo hmotné, část obecná, (nástin prednášek), Nákladom autora, Bratislava, 1933, str. 33., SOLNAŘ, V. – FENYK, J. – CÍSAŘOVÁ, D.: Základy trestní odpovědnosti (podstatně přepracované a doplněné vydání), Nakladatelství Orac, Praha 2004, str. 50., alebo MILOTA, A.: Reforma trestního zákona v Československu, Právnická jednota na Slovensku a Podkarpatskej Rusi, Bratislava, 1934, str. 43.

³ V tejto súvislosti pozri napr.: BEŇA, J. - GÁBRIŠ, T.: Dejiny práva na Slovensku I, Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, Bratislava, 2015, str. 252.

⁴ Predmetné zmeny pri ukladaní trestov sa v uhorskom trestnom zákone v zásade týkali ustanovení §66, §72 a §92. Podľa uhorskej právnej úpravy platnej na Slovensku sa mal pokus trestného činu podľa § 66 trestného zákona vždy trestať miernejšie ako dokonaný zločin alebo prečin. Podľa § 66 ods. 2 trestného zákona bolo možné trestať za pokus uložiť i pod najnižšiu hranicu trestnej sadzby, stanovenej na dokonaný zločin alebo prečin, či uložiť i miernejší druh trestu, ako ktorý je uvedený v zákone. Podľa § 66 ods. 3 v prípadoch kde sa stanoví v zákone na dokonaný zločin trest smrti alebo doživotnej trestnice, mal byť pokus potrestaný trestnicou dočasnou; táto však nesmela byť pri zločinoch trestných smrťou kratšia ako päť rokov, pri zločinoch trestných doživotnou trestnicou kratšia ako tri roky. § 72 trestného zákona stanovoval, že pomocníkom sa stanovoval trest podľa ustanovení § 66 o pokuse. Podľa § 92 ods. 1 uhorského tr. z. ak boli poľahčujúce okolnosti tak závažné alebo početné, že by aj najnižšia výmera trestu určeného na čin bola nepomerne ťažká, mohol byť uvedený druh trestu znížený na najnižšiu mieru, a keby aj tá bola príliš prisna, mohol byť uložený namiesto dočasnej trestnice žalár, namiesto žalára väzenie a namiesto väzenia peňažitý trest, a to aj v najnižšej výmere týchto druhov trestov.

Podľa rakúskej právnej úpravy sa za zločin, prečin alebo priestupok mohlo pokladať a trestať iba to, čo sa v zákone výslovne za zločin, prečin alebo priestupok prehlasuje (čl. IV rakúskeho trestného zákona). Podľa systematiky rakúskeho trestného zákona boli zločiny upravené v jeho Diely I. (O zločinoch) – podľa § 1 sa na spáchanie zločinu vyžadoval zlý úmysel. Diel II. (O prečinoch a priestupkoch) upravoval Hlavu I. (O prečinoch a priestupkoch a ich trestaní). Podľa § 233 prečiny a priestupky, ktoré sú obsahom tohto dielu trestného zákona, sú napospol činy alebo opomenutia, ktoré každý sám od seba za nedovolené môže poznať; alebo také, kde páchatel podľa svojho stavu, svojej živnosti, svojho zamestnania alebo podľa svojich pomerov je povinný poznať zvláštne nariadenia, ktoré boli porušené. Preto sa na neznalosť tohto trestného zákona, čo sa týka v ňom obsiahnutých prečinov a priestupkov, nikto nemôže ospravedlňovať. Vonkajším znakom zločinu podľa rakúskej právnej úpravy bol rovnako, ako pri úprave uhorskej, druh trestu. Za zločiny sa podľa § 12 rakúskeho trestného zákona ukladal trest smrti alebo žalár (ťažký žalár, žalár). Na rozdiel od uhorskej úpravy boli hranice medzi zločinnými a prečinnými pevné a súd nemal možnosť zmeny trestov tak, ako to upravovala vyššie uvedená uhorská právna úprava.

III. ROZDELENIE TRESTNÝCH ČINOV V NÁVRHOCH TRESTNÝCH ZÁKONOV 1. ČSR

Snahy o prekonanie dualizmu a unifikáciu trestného práva v medzivojnovnej republike samozrejme vo svojich návrhoch reflektovali aj koncepcné otázky pojmu a delenia trestných činov. Pokusy o prekonanie dualizmu sa začali v roku 1920, kreovaním komisie ktorá pracovala na návrhu trestného zákona. Výsledkom ich práce bola, už v roku 1921, vypracovaná a zverejnená osnova všeobecnej časti trestného zákona. Otázka rozdelenia trestných činov bola spracovaná v Hlave I. (Trestné zákony (§1 - §13), v jej prvom paragrafe. Podľa § 1 ods. 1 návrhu všeobecnej časti trestného zákona môže byť potrestaný iba ten, kto sa dopustil činu, ktorý zákon prehlásil za trestný (súdom). Išlo o zachovanie zásady nullum crimen sine lege. Podľa ods. 2 trestné činy, ktoré neboli prehlásené za priestupky, sú prečiny. Zločiny boli podľa návrhu zákona, ak za nich bol stanovený trest žalára a ak súd uložil páchatelovi tento trest. Trest žalára mohol byť podľa návrhu zákona uložený, ak bol čin spáchaný z hrubej zisťnosti, surovosti, záhalčivosti, nehanebnosti, zlomyseľnosti alebo inej nízkej pohnútky.

Rozdelenie trestných činov podľa ich závažnosti sa autori vypracovaného návrhu rozhodli, podľa ich slov, spracovať čiastočne odlišne od bývalej rakúskej resp. uhorskej úpravy. Autori vychádzali – vo vzťahu k návrhu trestného zákona – podľa odôvodnenia návrhu, už dokonca čiastočne z bipartície trestných činov – trestné činy sa v návrhu všeobecnej časti trestného zákona delili na zločiny a prečiny. Predmetná bipartícia (vyslovene uvádzaná v odôvodnení vypracovaného návrhu všeobecnej časti trestného zákona) však zrejme mohla byť vnímaná jednak v zmysle vnímania delenia trestných činov (zločiny a prečiny), ako aj v zmysle delenia na jednej strane činov kriminálnej povahy od iných protispoločenských konaní (priestupkov)⁵. Autori ako súčasť predloženej osnovy všeobecnej časti trestného zákona, vypracovali aj návrh všeobecnej časti priestupkového zákona, ktorý sa skladal zo 17 paragrafov. Všeobecná zásada, ktorá určovala vzájomný vzťah týchto dvoch návrhov vychádzala z konceptu, že ak nie sú stanovené odchýlky, budú platiť, aj na stíhanie priestupkov, všeobecné ustanovenia

⁵ Odôvodnenie návrhu trestného zákona si v tejto časti, vo vzťahu k deleniu trestných činov do určitej miery dokonca protirečí, keď v texte nie celkom presne resp. jednoznačne uvádza bipartíciu (s odkazom na úpravu v nórskom, holandskom, talianskom trestnom zákone a švajčiarskej osnove zákona), ale aj (samoyrejme „reálnu“) tripartíciu trestných činov – pozri Odůvodnění k „Zatímnému návrhu obecné části trestního zákona“ z roku 1921, Vydalo Ministerstvo spravedlnosti Československé republiky, Nákladem Ministerstva spravedlnosti, Praha, 1921, str. 1 a 2.

trestného zákona o zločinoch a prečinoch. Odôvodnenie všeobecnej časti trestného zákona v súvislosti s rozdelením trestných činov uvádzalo, že osnova „roztriedila trestné činy na skupinu činov povahy kriminálnej, porušujúcich alebo ohrozujúcich právne statky závažným spôsobom, a na skupinu deliktov, ktoré túto povahu nemajú, ktoré je však tiež predsa nutné stíhať trestom z dôvodov ochrany verejného poriadku.“⁶, uvádzajúc ďalej, že „týmto spôsobom dochádza osnova, určite v úplnej zhode s mravným presvedčením ľudu, k tripartícii, určite však iného rázu, než ako bola realizovaná v zákone rakúskom a uhorskom a než je tomu v takých nových kodifikačných prácach, ktoré ju preberajú.“⁷

Rozdelenie trestných činov na zločiny a prečiny bolo primárne vedené spáchaním činu z nízkej pohnútky. Návrh zákona ako príklady nízkej pohnútky uvádzal čin spáchaný z hrubej zisťnosti, surovosti, záhaľčivosti, nehanebnosti, alebo napríklad zlomyseľnosti. Takýto čin bol zločinom. Podľa vypracovaného návrhu všeobecnej časti trestného zákona mal byť súd vždy povinný skúmať pohnútku činu, ktorá predstavovala ťažisko odlišenia týchto trestných činov. Rovnaké skutkové podstaty tak mohli byť, podľa návrhu všeobecnej časti trestného zákona, klasifikované ako zločiny (ak boli spáchané z nízkej pohnútky), ale aj ako prečiny (v prípade ak páchatel nekonal z dôvodov nízkej pohnútky). Odôvodnenie osnova všeobecnej časti trestného zákona sa v tomto prípade opakovane odvolávalo aj na tzv. „*mravné presvedčenie ľudu*“, v súlade s ktorým, bolo podľa autorov osnova, takéto odlišenie dvoch kategórií trestných činov. Rozdiel bol však zároveň určovaný samotným trestaním protiprávneho konania. O zločiny išlo podľa návrhu zákona vtedy, ak za nich bolo možné uložiť trest žalára a súd páchatelovi tento trest aj uložil. „*Rozdiel zločinov a prečinov bude sa javiť tiež v treste, pretože za zločiny súd uloží ťažší trest žalára s difamujúcimi následkami, a na prečiny ľahší trest väzenia bez týchto následkov. Tím bude prevedený tento rozdiel do dôsledkov tak, že už z trestu, a podľa okolností aj z miesta, kde bude vykonaný, bude možno posudzovať mravnú akosť páchatela.*“⁸ Podľa odôvodnenia vypracovanej osnova mal byť teda druh trestu aj akosi „*technickou pomôckou*“, podľa ktorej bude možné prakticky realizovať a odlíšiť predmetné teoretické vymedzenie rozdielov medzi trestnými činmi. Zločini sa tak teoreticky stávali jednak trestné činy, za ktoré zákon ukladal výhradne trest žalára (a teda zákon označoval túto kategóriu trestných činov priamo za zločiny), ako aj trestné činy, ktoré sú takto klasifikované súdom, uznajúc, že trestný čin bol spáchaný z nízkej pohnútky.

Jeden z prvých publikovaných odborných článkov, ktorý sa zaoberal aj problematikou rozdelenia trestných činov v návrhu všeobecnej časti trestného zákona, bol článok predsedu komisie, ktorá pracovala na tomto návrhu - prof. Dr. Augusta Mířičky. Vo svojom článku vo vzťahu k deleniu trestných činov oboznamoval verejnosť so samotným delením činov, zameriavajúc svoju pozornosť primárne na problematiku nízkej pohnútky, alebo trestania trestných činov. Podľa prof. Mířičku, tak v zhode s vypracovaným návrhom „*nie spôsob a stupeň poruchy alebo ohrozenie právneho statku, ale to, čo primárne páchatela k jeho protisociálnemu chovaniu, teda motív činu a ním prejavené zmýšľanie má rozhodovať o tom, či je potrebné jeho čin prehlásiť za zločin. Trestný čin, ktorý nevzišiel z nízkej pohnútky, ktorý teda nesvedčí o nízkom zmýšľaní vinníka, hoci spôsobil veľmi značnú škodu ľudskej spoločnosti, má síce podľa okolností byť potrestaný dlhoročným trestom odňatia slobody, ale páchatela nemá postihnúť zneuctujúci trest za zločin, on nemá byť stigmatizovaný ako zločinec.*“⁹

⁶ Odůvodnění k „Zatímnému návrhu obecné části trestního zákona“ z roku 1921, Vydalo Ministerstvo spravedlnosti Československé republiky, Nákladem Ministerstva spravedlnosti, Praha, 1921, str. 1.

⁷ Tamtiež, str. 3.

⁸ Tamtiež, str. 2.

⁹ MÍŘIČKA, A.: Osnova československého zákona trestního, In: PRÁVNÍK (Časopis venovaný vědě právní a státní), Právníká jednota v Praze, Ročník LXI, Praha, 1922, str. 2.

Návrh všeobecnej časti trestného zákona bol prostredníctvom unifikačného ministerstva predložený, okrem iného, aj komisii slovenských právnikov pre odbor trestného práva v Bratislave. Predmetná komisia bola zriadená a schádzala sa za účelom analýzy predloženého návrhu a jeho komparácie s právom slovenským (predtým uhorským). Z časového hľadiska nebolo možné prechádzať na predmetných poradách predloženú osnovu po každom paragrafe. Na návrh unifikačného ministerstva sa preto pozornosť sústredila hlavne na otázky „zásadného rázu“, problematiku, pri ktorej sa predložený návrh výraznejšie odlišoval od platných právnych poriadkov a ktorá bola, aj vzhľadom na už zaslané námietky, prípadne sporná. Medzi sporné otázky patrilo aj delenie trestných činov. Stretnutia komisie slovenských právnikov boli formálne rozdelené na dve časti. Problematika delenia trestných činov bola preberaná na prvom zasadnutí, ktoré sa uskutočnilo 2. mája 1924 v Bratislave a ktoré viedol predseda komisie vrchný štátny zástupca A. Kissich. Práve spáchanie činu z nízkej pohnútky, ktoré malo podľa návrhu osnovy byť určitým kritériom rozlíšenia medzi zločinmi a prečinmi, bolo hlavným predmetom rokovania komisie v tejto otázke.¹⁰ Organizačne zasadnutia komisie slovenských právnikov prebiehali tak, že najprv boli prednesené jednotlivé návrhy osnovy, o ktorých sa rokovalo. Následne boli účastníci zasadnutí stručne oboznámení s jednotlivými posudkami, názormi, stanoviskami, ktoré boli v predmetnej veci doručené ministerstvu spravodlivosti prípadne unifikačnému ministerstvu. Je možné konštatovať, že so stanoviskom osnovy k rozdeleniu trestných činov v zásade súhlasila a nemala námietky iba generálna prokuratúra.¹¹ Pri samotnom zasadnutí komisie k predmetnej otázke priamo vystúpili viacerí účastníci.¹² Všetci, s výnimkou prof. Milotu a Dr. Slávika, prezentovali určité výhrady k navrhovanej úprave nízkej pohnútky. Tieto sa v zásade týkali nevhodnosti tejto, primárne vnútornej stránky činu, byť kritériom, podľa ktorého sa trestné činy mali rozlišovať. Komisia sa na záver svojho rokovania v predmetnej otázke teda nezhodla s predkladaným návrhom trestného zákona. Nízka pohnútká nebola komisiou vyhodnotená ako správne rozlišovacie kritérium. Formálnym záverom komisie bolo odporúčanie, aby „kvalifikácia trestného činu nebola závislou na výroku sudcu; zákon sám nech určí kvalifikáciu každého činu, k pohnútke nech sa prihliada pri ukladaní trestu.“¹³

V roku 1926 Ministerstvo spravodlivosti tlačou vydalo Prípravné osnovy trestného zákona o zločinoch a prečinoch a zákon priestupkového. Tento návrh trestného zákona vychádzal z všeobecnej osnovy trestného zákona vypracovanej v roku 1921. Z hľadiska systematiky návrhu bolo rozdelenie trestných činov spracované v Hlave II. (Trestné činy), oddelení I. – rozdelenie trestných činov. Podľa § 14 ods. 1 návrhu trestného zákona trestný čin, ktorý nie je prehlásený za priestupok, je prečin alebo zločin. Podľa § 14 ods. 2 návrhu trestný čin, za ktorý je stanovený trest žalára, je zločin. Trestný čin, za ktorý je stanovený iný trest je prečin. § 14

¹⁰ Knižné vydanie rokovaní komisie uvádza bod 1. prvého zasadnutia komisie pod názvom „Nízka pohnútká ako delítka medzi zločinom a prečinom“ - NOŽIČKA, J. (sp.): Zatímní návrh obecné části trestného zákona (záznamy z porad slovenské komise pro obor práva trestního v Bratislavě), Ministerstvo pro sjednocení zákonů a organizace správy spolu s Právníkou jednotou na Slovensku v Bratislavě, Praha, 1924, (vyšlo nákladom ministerstva pre zjednotenie zákonov a organizácie správy ako „Príloha vestníka ministerstva pro zjednotenie zákonů a organizácie správy“), str.6.

¹¹ Podľa záznamov z predmetných porad komisie boli účastníci zasadnutia oboznámení s posudkami, ktoré podali: Najvyšší soud československé republiky, Najvyšší vojenský soud, Generálna prokuratúra, prof. Dr. Rittler, Dr. Joklík, sudca Dr. Drbohlav, prof. Dr. Engliš, prof. Dr. Sedláček, advokát Dr. Stránský a posudkom, ktorý bol doručený pod značkou „Dr. A. G.“

¹² Na zasadnutí vystúpili Dr. Rippely, Dr. Stránský, Dr. Fundárek, Dr. Milota, min. rada Schrotz, Dr. Slávik, vrchný štátny zástupca Kissich a bolo prečítané vyjadrenie neprítomného sudcu Dr. Benkeho.

¹³ NOŽIČKA, J. (sp.): Zatímní návrh obecné části trestného zákona (záznamy z porad slovenské komise pro obor práva trestního v Bratislavě), Ministerstvo pro sjednocení zákonů a organizace správy spolu s Právníkou jednotou na Slovensku v Bratislavě, Praha, 1924, (vyšlo nákladom ministerstva pre zjednotenie zákonov a organizácie správy ako „Príloha vestníka ministerstva pro zjednotenie zákonů a organizácie správy“), str.18.

ods. 3 upravoval skutočnosť, že trestný čin, za ktorý je stanovený alternatívne trest žalára alebo iného trestu, sa trestá ako zločin žalárom, ak bol spáchaný z dôvodu tzv. nízkeho zmýšľania. Z nízkeho zmýšľania bol podľa autorov návrhu čin spáchaný hlavne, ak sa ním prejavuje hrubá zisťnosť, záhaľčivosť, zlomyseľnosť, nehanebnosť, surovosť, alebo ak je vinníkovi prostriedkom k tomu, aby spáchal alebo si uľahčil iný zločin, alebo aby si zaistil prospech zo zločinu, alebo sa uchránil pred trestom za zločin. Podľa § 14 ods. 4 priestupkom sa podľa tohto zákona rozumie iba priestupok trestaný súdom.

Z vypracovaného návrhu trestného zákona z roku 1926 je zrejmé, že autori upravili otázku rozdelenia trestných činov čiastočne odlišne, než tomu bolo v prípade návrhu všeobecnej časti trestného zákona z roku 1921, z ktorej vo všeobecnosti vychádzali. V návrhu bola zachovaná tripartícia trestných činov – § 14 návrhu upravoval zločiny, prečiny a priestupky. Predmetná tripartícia však mala, rovnako ako b prípade návrhu z roku 1921, vychádzať z odlišných kritérií než tomu bolo v prípade úpravy rakúskej a uhorskej. Priestupky mali byť rovnako zahrnuté a upravené v osobitnej časti návrhu, zákone o priestupkoch. Návrh úpravy § 14 ods. 4 vychádzal z koncepcie priestupku, ktorý je trestaný súdom. Rovnako tak tomu bolo aj v návrhu všeobecnej časti trestného zákona z roku 1921. Išlo však iba o dočasné opatrenie. Autori vychádzali z predpokladu, že v budúcnosti sa uskutoční reforma správy a dôjde ku vybudovaniu sústavy správneho trestného súdnictva.¹⁴ Trestanie takýchto priestupkov by malo byť následne zverené správnym súdom, takže trestné sudy by mali, po realizovanej reforme, súdiť už iba činy kriminálnej povahy, a teda iba zločiny a prečiny.¹⁵

Návrh trestného zákona z roku 1926 rovnako pri delení trestných činov na zločiny a prečiny vychádzal z konceptu zohľadnenia vnútornej stránky činu, pri hodnotení trestných činov sa mala zohľadňovať subjektívna stránka. Pojem nízkej pohnútky z návrhu z roku 1921 tu bol nahradený pojmom tzv. „nízkeho zmýšľania“. Autori medzi dôvody spáchania činu z takéhoto subjektívneho impulzu radili prípady, ak bol čin spáchaný hlavne, ak sa ním mala prejavovať hrubá zisťnosť, záhaľčivosť, zlomyseľnosť, nehanebnosť, surovosť, alebo ak bol čin vinníkovi prostriedkom k tomu, aby spáchal alebo si uľahčil iný zločin, alebo aby si zaistil prospech zo zločinu, alebo sa uchránil pred trestom za zločin. Oproti návrhu z roku 1921, došlo okrem zmeny terminologického ukotvenia nízkej pohnútky, aj k rozšíreniu dôvodov, ktoré príkladmo poukazovali na konanie z nízkeho zmýšľania (ak bol čin vinníkovi prostriedkom k tomu, aby spáchal alebo si uľahčil iný zločin, alebo aby si zaistil prospech zo zločinu, alebo sa uchránil pred trestom za zločin). Autori v odôvodnení predkladaného návrhu trestného zákona stručne odôvodňujú rozdiel medzi nízkou pohnútkou a nízkym zmýšľaním.¹⁶ Predložený koncept bol však v zásade rovnaký, vychádzal zo subjektívneho hľadiska, zohľadňujúc psychické prvky ovplyvňujúce konanie páchatel'a.¹⁷ Následkom takéhoto delenia trestných činov bolo aj upravenie rôznych sankcií trestných činov. Trestný čin mohol byť vyhodnotený ako zločin, ale aj prečin, a to na základe rozhodnutia súdu v tom ktorom

¹⁴ Pozri aj: POŠVÁŘ, J.: Nástin správního práva trestního (Studie o některých pojmech, zejména o vině), Sbíрка spisů právnických a národohospodářských, svazek LXXXI., Nakladatelství ORBIS Praha, Praha - Brno, 1936.

¹⁵ Přípravné osnovy trestního zákona o zločinech a přečinech a zákona přestupkového, II. Odůvodnění osnov, vydala Komise pro reformu československého trestního zákona, nákladem Ministerstva spravedlivosti, Praha, 1926, str. 16.

¹⁶ Podľa odôvodnenia návrhu „*Osnova rozširujúc toto kritérium v záujme účelnej represie na celý odbor trestného práva, stavia namiesto nízkej a nečestnej pohnútky činu, ktorú ešte osnova z r. 1921 prehlásila za rozhodujúcu, nízke zmýšľanie vinníka. Tým má byť povedané, že pri posudzovaní jeho činu nemá byť iba izolovane pozorovaná jeho pohnútko, ale že má byť skúmané, či táto pohnútko zodpovedá celkovej povahe páchatel'a. To tiež vyplýva z jednotlivých indícií nízkeho zmýšľania uvedených príkladmo v § 14 ods. 3.*“ – pozri Přípravné osnovy trestního zákona o zločinech a přečinech a zákona přestupkového, II. Odůvodnění osnov, vydala Komise pro reformu československého trestního zákona, nákladem Ministerstva spravedlivosti, Praha, 1926, str. 17.

¹⁷ V tejto súvislosti pozri aj napr. SOLNÁŘ, V. – FENYK, J. – CÍSAŘOVÁ, D.: Základy trestní odpovědnosti (podstatně přepracované a doplněné vydání), Nakladatelství Orac, Praha 2004, str. 53 – kde autori v súvislosti s delením trestných činov podľa ich závažnosti, v návrhoch všeobecnej časti trestného zákona z r. 1921 a návrhom trestného zákona z roku 1926 konštatujú, že „*deliacim kritériom prvých dvoch osnov bola pohnútko*“.

konkrétnom prípade, zohľadňujúc práve existenciu nízkeho zmýšľania páchatel'a. Rozhodnutie sudcu o druhu trestného činu malo následne vplývať na uloženie trestu.¹⁸

Podobne ako návrh všeobecnej časti osnovy trestného zákona z r. 1921, bol aj návrh z roku 1926 predmetom viacerých analýz, článkov. Niektoré z nich, v časti týkajúcej sa triedenia trestných činov, sa svojou argumentáciou stavali hlavne proti navrhovanému deliacemu kritériu. Prof. Milota vo svojom článku uverejnenom v Právnom obzore, reagoval na dve pojednávania, kde vo vzťahu ku kritike navrhovaného delenia trestných činov okrem iného konštatoval, že „*podľa osnovy však roztriedenie trestných činov kriminálnej povahy na zločiny a prečiny nemá za účel stanoviť stupnicu deliktov, podľa ktorej by boli zločiny ťažšie trestné činy a prečiny ľahšie; ale týmto rozdelením sa má dosiahnuť iba kriminálno politického výsledku; oddelenie trestancov, ktorí sa ukázali byť zmýšľania nízkeho od trestancov, ktorí z takéhoto zmýšľania nekonali. Tým sa má sudcovi umožniť, aby už v rozsudku určil, či má byť odsúdený zaradený do tej alebo onej skupiny a či má na ňom byť vykonaný trest podľa toho alebo oného spôsobu. Toto opatrenie má preto napomáhať individualizácii výkonu trestu, ako požiadavky ktorý dôrazne stanovuje novodobá veda. Že sa tým dosahuje taktiež hodnotenie páchatel'a z hľadiska mravného a sociálneho, možno považovať len za zisk, avšak samo o sebe účelom triedenia trestných činov nie je.*“¹⁹ Pomerne komplexne otázku nízkeho zmýšľania reflektoval v jednom zo svojich článkov aj V. Solnař, keď rozdelil dovtedajšie námietky proti pohnútke na dve kategórie, identifikujúc námietky zásadné a praktické.²⁰ Tieto kategórie vo svojom článku analyzoval, poukazujúc okrem iného aj na zmenu v návrhoch z rokov 1921 a 1926.²¹ O predmetnej problematike informoval verejnosť viackrát v dobovej tlači (Lidových novinách) aj ďalší člen komisie J. Kallab. Spôsob delenia trestných činov nazval vo svojom článku „*novotou, ktorá vzbudí asi najviac pochybností*“, argumentujúc však v zásade v prospech tejto úpravy, okrem iného uviedol, že „*osnovou navrhované rozlíšenie bude však mať značný praktický význam. Predovšetkým ten, že umožní rozlíšiť oba základné typy ľudí, ktorí sa trestných činov dopúšťajú, ľudí skutočne zlých od ľudí, ktorí sa skôr stali obeťou nešťastnej súhry okolností, než že by sa v ich čine bola prejavila ich mravná zvrhlosť. Tým sa tiež umožní dvojaký spôsob trestania za rovnaký čin, hlavná podmienka účelného výkonu trestu. Pretože dnešný výkon trestu trpel hlavne tým, že bolo potrebné podrobovať ľudí najrôznejších pováh zásadne rovnakému spôsobu nakladania, následkom čoho trest býval pre jedných bezvýznamnou epizódou v živote, ak nie vítaným zaopatrením, zatiaľ čo pre druhých znamenal neprimeranú krutosť. Konečne umožní navrhované rozlíšenie tiež rozriešiť závažnú otázku politických deliktov.*“²² Na tému nízkeho zmýšľania, trestania páchatel'ov a ich miesta v návrhu trestného zákona publikoval autor aj článok v roku 1927²³. Podobne prof. Kallab v inom svojom článku v Lidových novinách uviedol, že predložený návrh trestného zákona sa stal predmetom častej kritiky zo strany domácich praktikov. Táto kritika sa podľa prof. Kallaba týkala v zásade troch hlavných vecí,

¹⁸ Bližšie pozri aj: FENYK, J. – CÍSAŘOVÁ, D.: Meziválečné trestní právo a věda trestního práva v Československu, In: Československé právo a právní věda v meziválečném období (1918-1938) a jejich místo ve střední Evropě (svazek 2), Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2010, str. 825, alebo MILOTA, A.: Reforma trestního zákona v Československu, Právnická jednota na Slovensku a Podkarpatskej Rusi, Bratislava, 1934, str. 46 a nasl.

¹⁹ MILOTA, A.: Ke kritice ustanovení přípravné osnovy čsl. trestního zákoníka o třídění trestných činů a zavinění, In: Právny obzor, nákladom Právnickej Jednoty na Slovensku, číslo 9., ročník XVI./1933, str. 309.

²⁰ V súvislosti s kritikou nízkeho zmýšľania pozri aj napr.: JOKLÍK, F.: Kritika přípravných osnov trestního zákona o zločinech a přečinech a zákona přestupkového, Tiskem a nákladem knihtiskárny Edvarda Leschingra, Praha, 1927, str. 9

²¹ SOLNAŘ, V.: Osnova trestního zákona (Několik poznámek k obecné části osnovy trestního zákona o zločinech a přečinech z r. 1925), In: PRÁVNÍK (Časopis venovaný vědě právní a státní), Právnická jednota v Praze (s podporou České akademie pro vědy, slovesnost a umění), Ročník LXV., Praha, 1926, str. 42 a nasl.

²² KALLAB, J.: Některé novoty v osnově československého trestního zákona, In: Lidové noviny, roč. 34, čís. 370, 25. července 1926, str. 2.

²³ KALLAB, J.: Budoucí československý trestní zákoník, In: Lidové noviny, roč. 35, čís. 130, 13. března 1927, str. 2.

kde jednou z nich bolo práve delenie trestných činov na zločiny a prečiny, prihliadajúc k nízkemu zmýšľaniu páchatel'a. Práve vyhodnocovanie tohto subjektívneho aspektu súdmi, bolo častým predmetom kritiky. Podľa prof. Kallaba „*sa namieta, že tým sa ukladá sudcovi príliš ťažká úloha. Nehľadiac však k tomu, že pokrok vyžaduje vždy zvýšenie duševnej činnosti, že mnohé, čo dokázu dnešní chirurgovia alebo technici, sa pred päťdesiatimi rokmi zdalo úlohou nad ľudské sily, pochybujem, že zistenie páchatel'ovho zmýšľania by bolo podstatne obtiažnejšou úlohou, než úloha zistiť, či páchatel' konal úmyselne alebo z hrubej nedbanlivosti, ktorú dnes každý sudca denne hladko rieši.*“²⁴ V priebehu roku 1928 plánovalo Ministerstvo spravodlivosti ukončiť túto fázu unifikáčnych snáh odovzdaním vypracovanej osnovy do Národného zhromaždenia. Proces unifikácie trestného práva hmotného z 20tych rokov 20. storočia však úspešný nebol a predmetná osnova sa nestala zákonom.²⁵

Pokusy o unifikáciu trestného práva hmotného v medzivojnovnej Československej republike vyvrcholili v roku 1937. Pod názvom Osnova zákona ktorým sa vydáva trestný zákon bol v apríli 1937 vydaný vládny návrh trestného zákona. Predmetný návrh prirodzene vychádzal z Prípravných osnov trestného zákona o zločinoch a prečinoch a zákona priestupkového z roku 1926. V niektorých aspektoch ho však menil resp. dopĺňal. Problematika delenia trestných činov bola spracovaná vo všeobecnej časti návrhu, v Hlave II. (Trestné činy). Podľa § 15 ods. 1 návrhu trestného zákona trestný čin, za ktorý zákon stanovoval trest smrti alebo trest žalára, je zločin. Ostatné súdne trestné činy, ktoré nie sú prehlásené za priestupky, sú prečiny.

Navrhovaná osnova podržala v platnosti existujúce delenia trestných činov na zločiny, prečiny a priestupky. Odklonila sa však od deliaceho kritéria návrhov trestných zákonov z roku 1921 a 1926. Zločinom mal byť, podľa návrhu § 20 Osnovy trestného zákona, ktorý upravoval otázky viny, zásadne iba úmyselný trestný čin. Vychádzajúc z konceptu, že „*významu činu má byť úmerná tiež váha trestu, ktorý za neho zákon stanovuje*“²⁶, stanovila osnova za zločiny len úmyselné trestné činy, za ktoré zákon stanovil trest smrti alebo žalára. Týmto došlo k oddeleniu zločinov od prečinov a priestupkov aj druhom trestu. Podľa § 20 ods. 2 bol pre prečin trestný ten, kto konal úmyselne, alebo ak to zákon vyslovene upravoval, tiež ten, kto konal z nedbanlivosti. Pri úmyselnom konaní v prípade prečinu však význam konania nebol takej závažnosti, aby bol uložený trest žalára. Podobne tak konanie z nedbanlivosti, vzhľadom na miernejší stupeň zavinenia, nemalo zakladať označovanie ako zločiny, išlo o prečiny. Ostatné trestné činy označovala osnova ako priestupky. Návrh trestného zákona z r. 1937 tak zavrhol subjektívnu hodnotiacu líniu medzi zločinom a prečinom tak, ako bola navrhovaná v rokoch 1921 a 1926. Osnova sa však určitým spôsobom chcela vysporiadať aj s nedostatkom vyplývajúcim zo „*strnulej hranice*“ medzi zločinnými a prečinnými. Podľa jej odôvodnenia tak „*rozdelenie trestných činov na zločiny a prečiny nesmie byť tak strnulé, aby sa dostalo do rozporu so všeobecným právnym cítením*

²⁴ KALLAB, J.: Budoucí trestní zákonník československý, In: Lidové noviny, roč. 36, čís. 394, 5. srpna 1928, str. 1.

²⁵ V súvislosti so spracovaním stručne naznačených pokusov o unifikáciu trestného práva z 20tych rokov 20. storočia, ako aj vývojom trestného práva v skúmanom období medzivojnovnej republiky pozri napr. aj: JABLONICKÝ, T.: Pokus o reformu československého trestného práva – osnova trestného zákona z let 1921-26, In: Právněhistorické studie, Praha : Karolinum, Sv. 43, 2013, str. 84 – 96, HORÁK, O.: Trestní právo meziválečného Československa (Vybrané otázky), In: Československé trestní právo v proměnách věků (Sborník příspěvků), Masarykova univerzita, Brno, 2009, VLČEK, E.: Dějiny trestního práva v Českých zemích a v Československu, Masarykova univerzita, Brno, 2006, MALÝ K. a kolektiv, Dějiny českého a československého práva do roku 1945, Linde Praha a.s., Praha, 1999, KUKLÍK, J., SKŘEJPKOVÁ, P.: Kořeny a inspirace velkých kodifikací (příspěvek k aplikaci „Principu“ E. F. Smídaka), AVENIRA Stiftung, Luzern, 2008, SKŘEJPKOVÁ, P. (usp.), Antologie československé právní vědy v letech 1918 – 1939, LINDE PRAHA, Praha, 2009, alebo VOJÁČEK, L. – KOLÁRIK, J. – GÁBRIŠ, T.: Československé právní dějiny (2. prepracované vydanie), EUROKÓDEX, s. r. o., Bratislava, 2013.

²⁶ Odůvodnění Osnovy zákona, kterým se vydává trestní zákon, Ministerstvo spravedlnosti Československé republiky, 1937, str. 179.

a prekážalo účelnej individualizácii previnilcov, hlavne z hľadiska druhu a tiež aj spôsobu výkonu trestu, trestov vedľajších, podmieneného odsúdenia atď.²⁷ Predmetné možnosti korekcií takejto úpravy vychádzali z uhorského vzoru, keďže podobným spôsobom upravovala možnosť zmeny trestu práve uhorská právna úprava. V návrhu trestného zákona z roku 1937 bola koncepčne predmetná otázka korekcie upravená v časti zákona o ukladaní trestov, konkrétne ustanovení o zmiernení a zmene trestu.²⁸

IV. ZÁVER

Stav právneho dualizmu v oblasti trestného práva mal po vzniku Československej republiky v roku 1918 nepriaznivé účinky na štát a jeho obyvateľstvo. Odbornými, ale aj laickými kruhmi bol vnímaný negatívne. V podstate od vzniku štátu prebiehali snahy o jeho prekonanie, prvé výsledky tohto procesu boli viditeľné už v roku 1921, kedy došlo k vypracovaniu návrhu všeobecnej časti trestného zákona. V roku 1926 Ministerstvo spravodlivosti tlačou vydalo Prípravné osnovy trestného zákona o zločinoch a prečinoch a zákona priestupkového. V apríli 1937 bol následne vydaný pod názvom - Osnova zákona ktorým sa vydáva trestný zákon - vládny návrh trestného zákona.

Všetky tieto pokusy o unifikáciu trestného práva v 1. ČSR vo svojich návrhoch zachovávali koncepciu tripartície trestných činov, rovnako ako tomu bolo v trestnom práve uhorskom, ako aj rakúskom. Návrhy z rokov 1921 a 1926 však boli vystavané na odlišnom koncepte. Tento pri deliacej línii medzi zločinnými a prečinnými reflektoval primárne zohľadnenie vnútornej stránky činu, pri hodnotení trestných činov sa malo vychádzať zo subjektívnej stránky činu. Vládny návrh trestného zákona z roku 1937 už túto subjektívnu hodnotiacu líniu nezohľadňoval. Závažné spoločenské zmeny prebiehajúce v Československej republike na jeseň roku 1938, ktoré vyústili v marci 1939 do rozpadu republiky, však prijatie trestných

²⁷ Odůvodnění Osnovy zákona, kterým se vydává trestní zákon, Ministerstvo spravedlnosti Československé republiky, 1937, str. 180.

²⁸ Podľa § 65 ods. 1 návrhu trestného zákona, namiesto žalára, tuhého väzenia (aj ako trestov náhradných) uloží súd za trestný čin, ktorý podľa svojej povahy a podľa okolností, za ktorých bol spáchaný, svedčí o snahe vinníka realizovať vplyv na usporiadanie vecí verejných alebo sociálnych, trest štátneho väzenia. Podľa § 65 ods. 2 súd nemôže uložiť namiesto trestu uvedeného v predchádzajúcom odseku štátne väzenie: a) ak odsudzuje za trestný čin podľa § 125 až 127, 236, 237, 265 až 269, 282 až 284, 291 až 296, ďalej za čin trestný podľa zákona o obrane štátu, pre podnecovanie k vojenskému zločinu alebo prečinu uvedenému v § 171 až 177 zákona o obrane štátu alebo k prečinu uvedenému v § 47 až 51 branného zákona (§209), pre nadržovanie osobe, ktorá sa dopustila vojenského zločinu (§161), alebo pre čin, ktorým bola alebo mala byť spôsobená značná škoda na verejnom alebo súkromnom majetku, b) bol čin spáchaný z pohnútky nízkej alebo nečestnej, c) ak je čin spôsobom svojho prevedenia, použitými prostriedkami alebo zavinenými následkami obzvlášť zavrhnutiahodný. Podľa § 65 ods. 3 ustanovenie odstavca 1 použije súd aj vtedy, ak sú aspoň pri jednom zo zbíhajúcich sa trestných činov splnené podmienky pre zmenu trestu na trest štátneho väzenia, ostatné zbíhajúce sa trestné činy neboli spáchané z nízkej a nečestnej pohnútky a sú iba prečinnými nepatného významu alebo priestupkami. Ak nie sú ostatné zbíhajúce sa trestné činy takej povahy, uloží súd trest podľa všeobecných ustanovení, môže však, prihliadajúc k povahe zbíhajúcich sa trestných činov, vysloviť, že určitá časť trestu bude vykonaná podľa predpisov o výkone trestu štátneho väzenia.

Podľa § 65 ods. 4 ak sa súd uznesie uložiť namiesto žalára štátne väzenie kratšie ako tri roky, odsúdi vinníka za prečin, a nie za zločin, a čin, za ktorý bolo namiesto žalára uložené štátne väzenie kratšie než tri roky, posudzuje sa aj naďalej ako prečin. Podľa § 66 ods. 1 namiesto žalára uloží súd tuhé väzenie, ak závažné okolnosti svedčia o menšej trestnosti vinníka a z podstatných dôvodov je možné mať za to, že aj tento trest postačí k polepseniu vinníka. Podľa § 66 ods. 2 súd môže uložiť namiesto žalára tuhé väzenie: a) ak ukladá trest aspoň na tri roky, b) ak ukladá trest za čin, na ktorý zákon stanovuje trest odňatia slobody aspoň na päť rokov, c) ak bol čin, alebo aspoň jeden zo zbíhajúcich sa zločinov alebo úmyselných prečinov spáchaný z pohnútky nízkej a nečestnej, a ak to nie je iba prečin, za ktorý zákon stanovuje trest najviac šesť mesiacov. Podľa § 66 ods. 4 ak sa uznesie súd uložiť namiesto žalára tuhé väzenie, odsúdi vinníka za prečin, a nie za zločin, a čin, za ktorý bolo namiesto žalára uložené tuhé väzenie, posudzuje sa aj naďalej ako prečin. Podľa § 67 ods. 1 namiesto tuhého väzenia dlhšieho než šesť mesiacov uloží súd žalár, ak je možné z podstatných dôvodov mať za to, že sa trestom tuhého väzenia nedosiahne polepsenie vinníka, a ak je čin, za ktorý sa trest ukladá, alebo aspoň jeden zo zbíhajúcich sa trestných činov úmyselným prečinom spáchaným z pohnútky nízkej a nečestnej a trestným tuhým väzením vyšším než šesť mesiacov. Podľa § 67 ods. 2 ak sa súd uznesie uložiť namiesto tuhého väzenia žalár, odsúdi za zločin, a nie za prečin, a čin, za ktorý bol namiesto tuhého väzenia uložený žalár, posudzuje sa aj naďalej ako zločin. To však neplatí o takých zbíhajúcich sa trestných činoch, u ktorých nie sú podmienky pre zmenu trestu podľa predchádzajúceho odseku splnené.

zákonov už neumožnili. Ani tento pokus o prekonanie stavu právneho dualizmu nebol úspešný.

KLÚČOVÉ SLOVÁ

trestný zákon, unifikácia trestného práva, medzivojnové Československo, rozdelenie trestných činov.

KEY WORDS

Criminal Code, unification of criminal law, interwar Czechoslovakia, types of crime offences.

POUŽITÁ LITERATÚRA

1. BEŇA, J. - GÁBRIŠ, T.: Dejiny práva na Slovensku I., Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, Bratislava, 2015.
2. FENYK, J. – CÍSAŘOVÁ, D.: Medziválečné trestní právo a věda trestního práva v Československu, In: Československé právo a právní věda v meziválečném období (1918-1938) a jejich místo ve střední Evropě (svazek 2), Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2010.
3. HORÁK, O.: Trestní právo meziválečného Československa (Vybrané otázky), In: Československé trestní právo v proměnách věků (Sborník příspěvků), Masarykova univerzita, Brno, 2009
4. JABLONICKÝ, T.: Pokus o reformu československého trestního práva – osnova trestního zákona z let 1921-26, In: Právněhistorické studie, Praha : Karolinum, Sv. 43, 2013.
5. JOKLÍK, F.: Kritika přípravných osnov trestního zákona o zločinech a přečinech a zákona přestupkového, Tiskem a nákladem knihtiskárny Edvarda Leschingra, Praha, 1927.
6. KALLAB, J.: Některé novoty v osnově československého trestního zákona, In: Lidové noviny, roč. 34, čís. 370, 25. července 1926.
7. KALLAB, J.: Budoucí československý trestní zákoník, In: Lidové noviny, roč. 35, čís. 130, 13. března 1927.
8. KALLAB, J.: Budoucí trestní zákoník československý, In: Lidové noviny, roč. 36, čís. 394, 5. srpna 1928.
9. KUKLÍK, J., SKŘEJPKOVÁ, P.: Kořeny a inspirace velkých kodifikací (příspěvek k aplikaci „Principu“ E. F. Smidaka), AVENIRA Stiftung, Luzern, 2008.
10. MALÝ K. a kolektiv, Dějiny českého a československého práva do roku 1945, Linde Praha a.s., Praha, 1999.
11. MILOTA, A.: Trestní právo hmotné, část obecná, (nástin přednášek), Nákladem autora, Bratislava, 1933.
12. MILOTA, A.: Ke kritice ustanovení přípravné osnovy čl. trestního zákoníka o třídění trestných činů a zavinění, In: Právní obzor, nákladem Právníckej Jednoty na Slovensku, číslo 9., ročník XVI./1933.
13. MILOTA, A.: *Reforma trestního zákona v Československu*, Právnická jednota na Slovensku a Podkarpatskej Rusi, Bratislava, 1934.
14. MIŘIČKA, A.: Osnova československého zákona trestního, In: PRÁVNÍK (Časopis venovaný vědě právní a státní), Právnická jednota v Praze, Ročník LXI, Praha, 1922
15. NOŽIČKA, J. (sp.): Zatímní návrh obecné části trestného zákona (záznamy z porad slovenské komise pro obor práva trestního v Bratislavě), Ministerstvo pro sjednocení zákonův a organizace správy spolu s Právníckou jednotou na Slovensku v Bratislavě,

- Praha, 1924, (vyšlo nákladem ministerstva pre zjednotenie zákonov a organizácie správy ako „Príloha vestníka ministerstva pre zjednotenie zákonov a organizácie správy)
16. Odůvodnění k „Zatímnému návrhu obecné části trestního zákona“ z roku 1921, Vydalo Ministerstvo spravedlnosti Československé republiky, Nákladem Ministerstva spravedlnosti, Praha, 1921.
 17. Odůvodnění Osnovy zákona, kterým se vydává trestní zákon, Ministerstvo spravedlnosti Československé republiky, 1937.
 18. POŠVÁŘ, J.: Nástin správního práva trestního (Studie o některých pojmech, zejména o vině), Sběrka spisů právnických a národohospodářských, svazek LXXXI., Nakladatelství ORBIS Praha, Praha - Brno, 1936.
 19. Přípravné osnovy trestního zákona o zločinech a přečinech a zákona přestupkového, II. Odůvodnění osnov, vydala Komise pro reformu československého trestního zákona, nákladem Ministerstva spravodlivosti, Praha, 1926.
 20. SOLNAŘ, V.: Osnova trestního zákona (Několik poznámek k obecné části osnovy trestního zákona o zločinech a přečinech z r. 1925), In: PRÁVNÍK (Časopis venovaný vědě právní a státní), Právnícká jednota v Praze (s podporou České akademie pro vědy, slovesnost a umění), Ročník LXV., Praha, 1926.
 21. SOLNAŘ, V. – FENYK, J. – CÍSAŘOVÁ, D.: Základy trestní odpovědnosti (podstatně přepracované a doplněné vydání), Nakladatelství Orac, Praha 2004.
 22. SKŘEJPKOVÁ, P. (usp.), Antologie československé právní vědy v letech 1918 – 1939, LINDE PRAHA, Praha, 2009.
 23. VLČEK, E.: Dějiny trestního práva v Českých zemích a v Československu, Masarykova univerzita, Brno, 2006.
 24. VOJÁČEK, L. – KOLÁRIK, J. – GÁBRIŠ, T.: Československé právní dejiny (2. přepracované vydanie), EUROKÓDEX, s. r. o., Bratislava, 2013.

KONTAKTNÉ ÚDAJE AUTORA

JUDr. Miroslav Fico, PhD.

Odborný asistent Katedry dejín štátu a práva

UPJŠ v Košiciach, Právnícká fakulta, Kováčska 26, 040 01 Košice

e-mail: miroslav.fico@upjs.sk

Telefón: 055/2344131